Maltese Literature Group Inc.
Grupp Letteratura Maltija Ink.
Incorporation No. A8686H
Kull korrispondenza għandha tintbagħat lis-Segretarju f'dan l-indirizz:
MLG, 477 Royal Parade, Parkville, Victoria 3052

FOLJU T'AĦBARIJIET
Numru 246 :: NOVEMBRU, 2016

Editur: Paul Vella
paul.vella44@gmail.com

55 SENA MILL-MEWT TAL-POETA NAZZJONALI MALTI

Kull sena f'Malta ssir kommemorazzjoni għal Dun Karm Psaila, il-Poeta Nazzjonali Malti.

Meta ftit snin ilu jien u l-mara tiegħi, Salvina, konna bi żjara f'Malta kont ġejt mistieden biex nattendi din il-kommemorazzjoni li saret il-Furjana quddiem il-monument ta' Dun Karm.

Dak in-nhar kont iltqajt ma' ħafna, li minn dak iż-żmien sirt nafhom u saru ħbieb tiegħi, ħafna minnhom li kont nafhom biss minn fuq l-internet. Fosthom kien hemm Patrick Sammut, Manwel Mifsud, Trevor Zahra u oħrajn.

Kienet ċeremonja sabieħa fejn inqraw ħafna affarijiet fuq Dun Karm, u smajna recording ta' poeżija moqrija minn Dun Karm, "Bajda u Ħamra".

Kien hemm ukoll xi għana fuq Dun Karm u l-Ilsien Malti minn Żeppi Spagnol u bintu Janice Spagnol. Fil-programm tiegħi fuq ir-radju komunitarju 3ZZZ ta' nhar il-Ġimgħa, 28 t'Ottubru, kelli programm speċjali fuq Dun Karm.

Dawk li jixtiequ jisimgħu il-programm tiegħi fuq Dun Karm jistgħu jidħlu f'din il-*link* li ddum hemm xi 3 ġimgħat:
http://www.3zzz.com.au/audiofiles/42671.708387_3ZZZ_Fri_28_Oct_2016_5_00_PM.mp3

Sadanittant, ħaġa li ili biex naqsamha magħkom, ftit ilu waqt li kont qed inqalleb ġie f'idi "autograph book" li kienet iżżomm il-mara tiegħi, Salvina, meta kienet għadha tmur l-iskola. Minkejja li hi minn Ħal Qormi kienet tmur l-iskola f'Birkirkara. Kważi kull filgħodu fuq l-istage hi u sħabha kienu jiltaqgħu mall-poeta Dun Frans Camilleri. F'dan il-ktieb, Dun Frans kien kitbilha żewġ paġni b'poeżija u waħħal ukoll ritratt oriġinali tiegħu ma' Dun Karm u l-kanarin. Hawn qed naqsmu magħkom minħabba li ma nafx jekk hawnx xi ħadd li għandu l-istess ritratt.

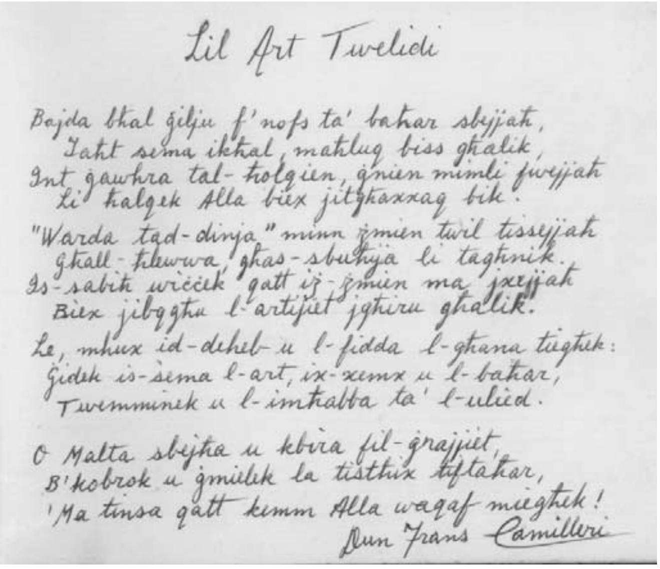
Lil Art Twelidi

Bajda bħal ġilju f'nofs ta' baħar sbejjaħ,
Taħt sema ikħal, maħluq biss għalik,
Int ġawhra tal-ħolqien, ġnien mimli fwejjaħ
Li ħalqek Alla biex jitgħaxxaq bik.
"Warda tad-dinja" minn żmien twil tissejjaħ
għall-ħlewwa, għas-sbuħija li tagħnik.
Is-sabiħ wiċċek qatt iż-żmien ma jxejjaħ
Biex jibqgħu l-artijiet jgħiru għalik.
Le, mhux id-deheb u l-fidda l-għana tiegħek:
Ġidek is-sema l-art, ix-xemx u l-baħar,
Twemminek u l-imħabba ta' l-ulied.
O Malta sbejħa u kbira fil-ġrajjiet,
B'kobrok u ġmielek la tisthix tiftaħar,
'Ma tinsa qatt kemm Alla waqaf miegħek!
Dun Frans Camilleri

Jikteb il-Kavallier Joe M. Attard, mir-Rabat, Għawdex:

55 SENA MILL-MEWT TAL-POETA NAZZJONALI MALTI

Nhar il-Ġimgħa filgħaxija, 21 ta' Ottubru 2016 il-Kunsill tal-Kultura f'Għawdex fakkar għeluq il-55 sena mill-mewt tal-Poeta Nazzjonali Monsinjur Dun Karm Psaila b'serata Mużiko Letterarja fis-sala tal-Ministeru għal Għawdex f'misraħ San Franġisk, Victoria li matulha nqraw xi poeżiji tal-Poeta kif ukoll tkantaw xi għanjiet reliġjużi li ħarġu mill-pinna tiegħu, mill-kantant Għawdxi Raymond Caruana. Intwera wkoll dokumantarju fuq il-ħajja tiegħu b'kummenti tal-Professur Oliver Friġġieri waqt li n-Nutar Paul G. Pisani tkellem dwar xi aspetti mill-ħajja letterarja ta' Dun Karm. Għadd mhux ħażin ta' Għawdxin kienu preżenti li fi tmiem is-serata kienu indirizzati miċ-Chairman tal-Kultura u Festi Reġjonali fi ħdan il-Ministeru għal Għawdex, Monsinjur Dr Joe Vella Gauci. Dejjem b'rabta mal-Letteratura Maltija, nhar il-Gimgħa 25 ta' Novembru, fis-7.00pm, għadd ta' kittieba Għawdxin iltaqgħu fil-Librerija Pubblika ta' Victoria u qraw bejniethom xi ftit mix-xogħlijiet tagħhom. Is-serata kienet imżewqa wkoll b'xi ftit kordi tal-kitarra mill-kantant popolari Għawdxi Spiro Sillato. Il-pubbliku kien ġentilment mistieden.

DIZZJUNARJU TA' DE SOLDANIS

Qed nirsistu biex id-dizzjunarju ta' De Soldanis (Damma tal-Kliem Kartaġiniż) ikun f'idejna meta tibda l-fiera tal-ktieb f'Novembru. L-Akkademja se tipparteċipa ma' Heritage Malta biex tqassam dan id-dizzjunarju lill-abbonati.

Aħna sodisfatti li opra li kienet ilha manuskritta 250 sena se tara d-dawl b'impenn kollettiv bejn l-editriċi Rosabelle Carabott u l-pubblikaturi, li huma Heritage Malta, BPC International, RIDT (l-Università ta' Malta), l-Akkademja tal-Malti, il-Bibljoteka Nazzjonali, id-Dipartiment tal-Malti (l-Università ta' Malta), il-Ministeru ta' Għawdex, u l-Kunsill Nazzjonali tal-Ilsien Malti.

Nirringrazzjawkom tas-sabar tagħkom. Min-naħa tagħna, aħna għamilna kulma stajna biex il-kwalità tisboq l-aspettattiva tagħkom.

Ritratt: L-ewwel folja tad-Damma stampata fl-istamperija Baroni & Gori (Firenze). Din il-pubblikazzjoni ta' kwalità se tagħmel ġustizzja ma' min kiteb b'passjoni favur l-ilsien Malti 250 sena ilu.

ARPEĠĠI

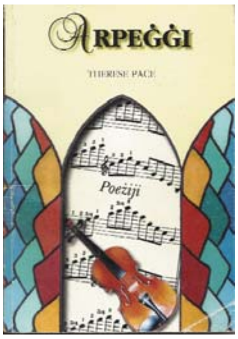

Il-poeżiji fil-ġabra ARPEĠĠI, huma l-biċċa l-kbira fuq stil modern u rari mxekklin minn riġidità, juru l-ewwel nett is-sensittività femminili, l-intwizzjoni femminili, is-sens qawwi ta' nostalġija għaż-żmien li kien, li kien aħjar, iżda li tar u mar, sens qawwi ta' osservazzjoni lejn in-natura fiċ-ċikli staġjonali tagħha, qima lejn l-ambjent, lejn il-ġmiel tal-ħolqien tal-ħajja, ta' dak kollu li hu sabiħ.

Jinħassu wkoll, u jinħassu sewwa, il-waqtiet ta' delużjoni fl-imħabba. It-tkissir ta' ideali għalxejn b'xejn. In-niket, bosta drabi mmelles minn sabar ħelu, fit-telfa ta' xi ħadd għażiż, imsaħħaħ minn sens qawwi ta' rassenjazzjoni, is-sens taż-żmien li għadda bla ma ħalla jitwettqu bosta xewqat u ħolm, ir-realtà tal-lum u l-istennija ta' għada. Huma dawn l-elementi qawwija, komuni għal kull bniedem, iżda l-aktar għal kull poeta, bis-sensittività kollha tiegħu. Bosta mill-poeżiji huma pajsaġġi ta' lwien mill-isbaħ, pajsaġġi Maltin, kollha jirriflettu l-ġmiel ta' gżiritna, kollha jarmu fwieħa Maltija, ta' kittieba u osservatriċi Maltija, li b'sengħa kbira għarfet twaħħad magħhom l-istess ħsusha, ħajjitha, l-esperjenzi tagħha, sbieħ u koroħ, l-imħabba tagħha lejn art twelidha, lejn il-familja tagħha.

<u>Stqarrija għall-Istampa</u>

Alek Popov fil-Festival Nazzjonali tal-Ktieb 2016

Il-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb għandu pjaċir jippreżenta lill-kittieb Bulgaru, Alek Popov, wieħed mill-mistiedna speċjali għall-Festival Nazzjonali tal-Ktieb ta' din is-sena. Ser jieħu sehem f'żewġ attivitajiet – huwa wieħed mill-kelliema fil-konferenza Literature and Totalitarianism u ser ikollu avveniment f'ġieħu fejn ser jitkellem mal-ġurnalist u kittieb Teodor Reljic fuq il-ħsibijiet u t-temi li jinformaw il-kitba tiegħu. Il-kittieb ser ikun disponibbli ukoll biex iwieġeb għall-mistoqsijiet mill-udjenza kif ukoll biex jiffirma kopji tal-kotba tiegħu.

Popov huwa magħruf ħafna fil-Bulgarija, l-iktar għax-xogħol satiriku tiegħu, Mission:London, parodija kumplessa tas-sistema politika fil-Bulgarija li tikxef l-għarbiel mhux daqshekk moħbi ta' korruzjoni, favoritiżmu politiku u l-inkompetenza tal-awtoritajiet. Fil-parodija, li għandha rakkont meħjut minn ħafna fili differenti, toħroġ bis-saħħa d-delużjoni ta' soċjetà post-kommunista li qed tħejji ruħha sabiex tingħaqad mal-familja ta' nazzjonijiet kapitalisti.

Xeni mill-film tant popolari ser jidhru waqt l-intervista mal-kittieb ġewwa Sala Temi Zammit (MCC) nhar is-Sibt 12 ta' Novembru fis-7:00pm. Għal aktar informazzjoni dwar il-programm kulturali tul il-ħamest ijiem tal-Festival:
Web: http://ktieb.org.mt/?page_id=139&lang=mt

IL-LAQGĦA TAL-MEMBRI LI TMISS

Il-laqgħa li tmiss, bħas-soltu, se tkun l-aħħar Ġimgħa tax-xahar, jiġifieri nhar il-Ġimgħa, **25 ta' Noembru, 2016** fiċ-Ċentru Malti ta' Parkville, fis-7.30 pm. Din tkun il-Laqgħa Ġenerali Annwali fejn issir elezzjoni għall-kumitat ġdid. Il-membri kollha mistiedna li jġibu xi xogħol biex jinqara f'din il-lejla. Jekk jogħġobkom ippruvaw li tkunu hemm fil-ħin. Nixtiequ naraw aktar membri jattendu għal dawn il-laqgħat, għalhekk ħajru lill-membri tal-familja u lil ħbiebkom biex jiġu u jsiru membri magħna.

State Government Victoria
Department of Premier and Cabinet
OFFICE OF MULTICULTURAL AFFAIRS AND CITIZENSHIP

Proudly supported by the Office of Multicultural Affairs and Citizenship

BOV
BANK OF VALLETTA p.l.c.
Uffiċċju Rappreżentattiv:
16 Watt Street, Sunshine 3020
Telephone: 9311-3222

ITTRI LI NIRĊIEVU...

Għażiż Paul, Nirringrazzjak minn qalbi għall-folju tassew sabiħ li tibgħatli regolarment mill-Awstralja. Nassigurak li naqrah mill-bidu sal-aħħar għax hawn Malta għandna għatx kbir biex inkunu nafu dwar il-kittieba ħutna u x'qed jiktbu f'dak il-kontinent. Ħaqqkom kull tifħir għax il-folju mimli daqs bajda bl-informazzjoni u kumplimentat bir-ritratti. L-akbar servizz tal-folju hu li qed iservi ta' ħolqa bejn il-Maltin ta' Malta u dawk tal-Awstralja. Hija meravilja ta' żmienna li t-teknoloġija moderna ċekknet id-dinja u ressqet in-nies lejn xulxin minkejja d-distanzi kbar. Grazzi u s-sliem għalikom.
Achille Mizzi

Għażiż Paul, Nixtieq ngħidlek GRAZZI vera kbira ta' dan il-folju li kull ma jmur aktar qed jimtela b'aħbarijiet li lilna jferrħuna. Grazzi li ppublikajtli l-poeżija ta' Madre Teresa, mara tassew kbira li bl-umiltà tagħha, skantat lid-dinja u għenet kemm setgħet b'azzjoni mhux bil-kliem biss. Aħna nemmnu fil-kliem għax min għandu għal qalbu l-kitba, nemmnu li bil-kitba tagħna nistgħu nagħmlu differenza, però qed ngħixu f'dinja għamja u truxa għall-bżonnijiet li l-ħajja qed turina li għandha...aħna l-bnedmin b'xorti ħażina naħsbu ħafna...imma nħossu ftit. Grazzi mill-qalb,
Amanda Busuttil

Għażiż Paul, Il-Folju tal-Grupp Letteratura Maltija tal-Victoria irċevejtu b'sodisfazzjon u nieħu pjaċir intennilek, li nsibu nteressanti immens. Minbarra l-aħbarijiet letterarji ta' attivitajiet meħtieġa li jittellgħu f'Melbourne u nħawi oħra, nieħu gost naqra xi poeżija, versi ħfief daqskemm profondi, b'laqta sentimentali naturali u b'leħma ta' konnettività li ma titħassar qatt bejn Malta u l-Awstralja. Fih ukoll tagħrif utli ieħor ta' aspetti u kunċetti artistiċi oħrajn, li għal min għandu għal qalbu dawn it-temi huma ta' kunsiderazzjoni akuta. Ma rridx intawwal ħafna, biex ma nisirqilkomx ħinkom prezzjuż. Ippermettili nagħlaq biss Paul, billi nħeġġiġkom tkomplu tibnu fuq il-bażi soda li diġà bnejtu, għax il-letterratura hi arti li tgħaqqad, issaħħaħ u ġġedded. B'imħabba:
Mario Griscti

Għażiż Paul u membri, Grazzi ħafna bħal kull darba li nirċievi dan il-fuljett. Awguri lil kulħadd. Jien qed ninnota li aħna l-Maltin lil hinn minn xtutna bqajna nħobbu u nitkellmu bil-Malti aktar min dawk il-Maltin li jgħixu f'pajjiżhom.
Il-barka t'Alla fuqkom. Tislijiet minn qalb Maltija. Tislijiet.
Antoinette Mascari

Għażiż Paul Vella, Grazzi ħafna u prosit tax-xogħol li qed tagħmlu. Smajt ħafna affarijiet tajbin fuqkom milux - forsi nuqqas tiegħi li għadni m'għamiltx kuntatt stabbilit magħkom imma kellna prioritajiet oħra fl-ewwel tliet snin tagħna. Ser nipprova nlaħħaq magħkom fit-terminu l-ġdid tiegħi. Grazzi ħafna u tislijiet.
Mark Camilleri, Kap Eżekuttiv, Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb
www.ktieb.org.mt

Għażiż Paul, Ħajr tal-Folju li tibagħtilna. Tassew interessanti u ta' min jammirakom għall-impenn li bqajtu żżommu f'ġieħ l-Ilsien Malti minkejja din id-distanza daqshekk kbira. Jalla tissoktaw trawmu lil uliedkom u l-ġenerazzjoni ta' warajhom fil-kultura tal-għeruq tagħkom. Jekk tista' u jekk ikollok spazju, qed nibgħatlek storja ta' mitejn kelma biex tippubblikaha fir-rivista tiegħek. Din l-istorja hija waħda minn għadd ieħor li kollha għandhom mitejna kelma biss. Jekk ma tistax, ma jkun jimporta xejn. Mill-ġdid ħajr u awguri, tislijiet,
Salv Sammut

Nirringrazzja lil Joe Borg, Patrick Sammut, Sergio Grech, Emmanuel Attard Cassar, l-Akkademja tal-Malti u ħafna oħrajn għat-tagħrif fuq il-letteratura Maltija f'Malta li nirċievu mingħandhom. Grazzi wkoll lil Rose Lofaro għall-għajnuna li nirċievi. Grazzi u napprezza ħafna.

ĠEST — *minn Salv Sammut*

Salv Sammut

Kien ħareġ fuq parole wara ħmistax-il sena minn sentenza ta' ħamsa u għoxrin sena ħabs. Qagħad bil-għaqal u t-talba għal parole ġiet milqugħa. Kien instab ħati li kkaġuna l-mewt ta' żagħżugħ b'injezzjoni żejda ta' eroina. Kien espert fl-użu tal-inġekxin għalih u għal ħaddieħor fit-teħid tad-droga. Darba ġietu ħażina u nqabad.

Issa kien miexi fit-triq jara kollox ġdid, kemm toroq u kemm djar. Minn waħda minnhom sema' għajjat ħiereġ minn dar. Ħarġet mara tagħti fuq wiċċha u tolfoq.

"Jaħasra! Fredu tiegħi se jmut qabel tiġi l-ambulanza!"

In-nisa nġabru magħha u staqsewha x'kien ġara.

"Illum kien imissu l-inġekxin tal-insulina imma n-ners ċemplet li mietet ommha! Fredu ma jafx jittaqqab u tal-poliklinika domt biex qbadthom!"

"Jaħasra, kieku hawn xi ners fil-qrib!" tnehdet waħda.

"Intaqqbu jien!" qabeż ir-raġel f'daqqa.

"Imma int ners?" staqsietu l-mara.

"Fejn hu żewġek?" ried ikun jaf huwa.

Fid-dar, ir-raġel ħejja s-siringa bl-insulina u taptap fuq il-vina ta' żewġha. Meta sabha, daħħal il-labra u mbotta 'l isfel.

Mit-triq instemgħet is-sirena tal-ambulanza u l-mara ġriet għal barra.

It-tabib daħal man-ners jeżamina 'l-żewġha u wara, stqarrilha:

"Sinjura, imn'alla tajtu l-inġekxin għax salvajtlu ħajtu!"

Il-mara ftakret fir-raġel, daret iżda ma ratux. Dan kien fi triqtu lejn l-Għassa biex jiffirma kif kienu r-regoli tal-parole.

Stqarrija għall-Istampa

Ċelebrazzjoni tal-erba' mitt anniversarju mill-mewt ta' Cervantes waqt il-Festival Nazzjonali tal-Ktieb 2016.

Il-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb jixtieq jinforma lill-pubbliku b'preżentazzjoni li ser tittella' bil-kollaborazzjoni tad-Dipartiment tal-Ispanjol (Università ta' Malta) u l-Ambaxxata ta' Spanja f'Malta flimkien mal-istess Kunsill u SKS, bit-titlu 'Cervantes and Don Quixote in Literature and Culture'. Il-preżentazzjoni, li hija waħda mill-attivitajiet ewlenin tal-Festival Nazzjonali tal-Ktieb, hija maħsuba sabiex tfakkar l-400 anniversarju mill-mewt ta' Miguel de Cervantes (1616) u ser tinvolvi għadd ta' kelliema, fosthom l-espert fuq Cervantes u l-importanza tiegħu fil-letteratura kontemporanja, il-Professur John Ardila.

L-attività ser tkun imżewqa b'sessjoni ta' għana popolari minn Emmanuel Abela, għannej popolari miż-Żejtun magħruf bħala Il-Fenka u akkumpanjat minn kitarristi popolari oħra, li ser jinterpreta bl-għana siltiet minn DUN KIXOTT MILL-MANĊA (SKS), it-traduzzjoni Maltija f'għamla poetika tax-xogħol ta' Cervantes minn Pawlu Montebello. Ser ikun hemm ukoll it-tnedija ta' Żwieġ Qarrieqi (The Deceitful Marriage), wieħed mir-'rumanzi eżemplari' ta' Cervantes li ġie tradott għall-Malti minn Fiona Sciberras. Il-pubblikazzjoni ta' dan ix-xogħol seħħet bl-għajnuna tal-Ambaxxata Spanjola fl-okkażjoni tal-anniversarju.

L-E.T. José Pons, l-Ambaxxatur ta' Spanja ser ikun preżenti għall-okkażjoni, li ser iseħħ f'Sala Sir Temi Zammit (MCC, Valletta) fl-10 ta filgħodu, il-Ħadd, 13 ta' Novembru. Id-diskussjonijiet ser ikunu bl-Ingliż.

Għal aktar informazzjoni dwar il-programm kulturali tul il-ħamest ijiem tal-Festival.